

Ратомир Д. Антоновић

ЧОВЕК, ПРАВО И ЗЛОУПОТРЕБА ПРАВА

Ратомир Д. Антоновић
Институт за српску културу Приштина – Лепосавић
ORCID 0000-0001-9134-6346

Научна монографија
ЧОВЕК, ПРАВО И ЗЛОУПОТРЕБА ПРАВА

Издавач
Институт за српску културу Приштина – Лепосавић

За издавача
Др Марија Јефtimiјевић Михајловић

Рецензенти
Проф. др Илија Кајтез, Војна академија, Београд,
Факултет политичких студија и безбедности, Београд
Др Јасмина Играчки, виши научни сарадник Института
за криминолошка и социолошка истраживања, Београд
Др Марина Мијатовић, научни сарадник Института
за српску културу Приштина – Лепосавић

Уредник
Др Борис Бурсаћ, научни сарадник Института
за српску културу Приштина – Лепосавић

Лектиура и коректиура
Муниба М. Дрековић

Прелом и коријрема
Миодраг Панић

Дизајн корица
Срђан Ђурђевић

Штампа
ГИД „Pi-press”, Пирот

Тираж
150 примерака

ISBN 978-86-82736-17-2

Ратомир Д. Антоновић

Човек, право и злоупотреба права

Институт за српску културу Приштина – Лепосавић
2026.

Сав садржај ове монографије је објављен под лиценцом CC-BY.

Објављивање ове монографије суфинансирало је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Монографија је настала су у оквиру научноистраживачког рада НИО по Уговору склопљеном са Министарством науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије број: 451-03-33/2026-03 од 29. 1. 2026. године.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	11
FOREWORD	13
УВОД	15

Прва глава

ЧОВЕК У ДРУШТВУ	19
1. Појмовно одређење човека и друштва	19
2. Организација друштва	27
2.1. Државна организација	33
2.2. Теолошка организација	35
3. Друштво и култура	38
4. Друштво и образовање	43

Друга глава

ЧОВЕК У ПРАВУ	49
1. Појмовно одређење човека и права	49
1.1. Историјат развоја права	54
2. Правне норме и правила	59
3. Моралне норме и правила	62
4. Однос човека и права	66
5. Однос човека и правде	70
6. Однос човека и етике	73

Трећа глава

ПРАВНИ СУБЈЕКТИ	77
1. Појмовно одређење правних субјеката	77

2. Физичка и правна лица	82
2.1. Обележја физичких и правних лица	89
3. Правни односи	94

Четврта глава

ЉУДСКА ПРАВА	101
1. Појмовно одређење људских права	101
2. Општа начела људских права	106
3. Историјат развоја људских права	111
3.1. Антички период	112
3.2. Средњовековни период	114
3.3. Модерно доба	116
3.4. Револуције људских права	123
4. Грађанска људска права	130
4.1. Право на живот и безбедност	130
4.2. Право на неповредивост физичког и психичког интегритета	132
4.3. Право на личну слободу	134
4.4. Право на правично суђење	138
4.5. Право на поштовање приватности	143
4.6. Право породице и детета	147
4.7. Слобода мисли, савести и вероисповести	149
4.8. Слобода мишљења и изражавања	152
5. Политичке слободе и права	155
5.1. Бирачко право	156
5.2. Слобода удруживања и мирног окупљања	158
5.3. Приступ информацијама	163
5.4. Заштита од самовоље власти	165
6. Економско-социјална права	168
6.1. Право на имовину	169
6.2. Право на рад	171
6.3. Право на синдикално удруживање и штрајк	172
6.4. Право на социјално осигурање и помоћ	176
6.5. Право на здравствену заштиту	178
6.6. Право на достојан животни стандард	180
6.7. Право на бесплатну правну помоћ	183

7. Културна права	185
7.1. Право на образовање	186
7.2. Право на учешће у културном животу	188
7.3. Право на заштиту интелектуалне својине	190
8. Права солидарности	192
8.1. Право на мир	193
8.2. Право на самоопредељење	194
8.3. Право на генерацијску једнакост	197
8.4. Право на здраву животну средину	200

Пета глава

ЗЛОУПОТРЕБЕ ПРАВА	205
1. Појмовно одређење злоупотребе права	205
2. Злоупотребе грађанских права	209
2.1. Злоупотребе права на живот, слободу и безбедност	209
2.2. Злоупотребе права на слободу	214
2.3. Злоупотребе права на правично суђење	219
2.4. Злоупотребе права на приватност	225
2.5. Злоупотребе права детета	227
3. Злоупотребе политичких права	230
3.1. Злоупотребе бирачког права	231
3.2. Злоупотребе права удруживања и мирног окупљања	234
3.3. Злоупотребе права на информисање	237
4. Злоупотребе економско-социјалних права	239
4.1. Злоупотребе имовинских права	239
4.2. Злоупотребе права на штрајк	244
4.3. Злоупотребе права на бесплатну правну помоћ	245
5. Злоупотребе културних права	247
5.1. Злоупотребе права на образовање	247
5.2. Злоупотребе права интелектуалне својине	250
6. Злоупотребе права солидарности	253
6.1. Злоупотребе права на самоопредељење	253
6.2. Злоупотребе права на здраву животну средину	255
7. Дерогација и ограничења људских права	257

Шеста глава

ЉУДСКА ПРАВА У КРИВИЧНОМ ПРАВУ	262
1. Положај и права оштећеног у кривичном поступку	262
2. Положај и права окривљеног у кривичном поступку	267
2.1. Претпоставка невиности	269
2.2. Суђење у присуству окривљеног	271
2.3. Право на одбрану ћутањем	273
2.4. Право на употребу правних лекова	275
2.5. <i>Ne bis in idem</i>	276
3. Идентификација извршилаца кривичних дела	278
4. Идентификација жртава кривичних дела	283

Седма глава

АНОНИМНОСТ И ПСЕУДОНИМНОСТ	289
1. Појмовно одређење анонимности	289
2. Анонимност у праву – право или злоупотреба права	290
2.1. Анонимност у кривичном праву	295
2.2. Анонимност у високотехнолошком криминалитету ...	297
2.3. Анонимност у организованом криминалу	301
2.4. Анонимност и корупција	304
2.5. Ратни злочини и анонимност	307
3. Мотиви и разлози за прикривање личног идентитета	309
3.1. Бежање од одговорности	310
3.2. Страх од одмазде	312
3.3. Жеља за осветом	314
3.4. Заваравање истраге	316
3.5. Стицање личне користи	317
4. Појмовно одређење псеудонимности	319

Осма глава

АНОНИМНИ ЗЛОЧИНЦИ И АНОНИМНЕ ЖРТВЕ	321
1. Злочини током Другог светског рата	321
2. Злочини за време рата у бившој Југославији	327

3. Злочини на Косову и Метохији	331
4. Нерасветљена политичка убиства у Републици Србији	334
ЗАКЉУЧАК	341
ПРИЛОЗИ	347
ЛИТЕРАТУРА	353
ИНДЕКС ПОЈМОВА	375
ИЗВОДИ ИЗ РЕЦЕНЗИЈА	381